

Hørings svar fra Sentralt ungdomsråd i Oslo til forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, for personer med funksjonsnedsettelse og for ungdom

Sentralt ungdomsråd i Oslo (SUR) takker for muligheten til å komme med innspill på departementets forslag til forskrift for kommunale og fylkeskommunale råd for ungdom. SUR har i mange år jobbet for lovfesting av ungdomsråd og er veldig glade for at ungdom i hele Norge nå får muligheten til å si sin mening og bli hørt gjennom ungdomsråd.

Veileder og håndbok for sekretærer og medlemmer av ungdomsrådet

Siden mange kommuner ikke har erfaring med ungdomsråd eller et annet medvirkningsorgan for ungdom fra før, er det et særlig behov for et sted der sekretærer eller andre som skal jobbe med rådet og medlemmer av rådet kan innhente kompetanse og kunnskap. SUR veldig positive til at det understrekes behovet for dette i forslag til forskrift, og vi håper at denne veilederen vil inneholde mye praktiske og konkrete innspill, både til sekretær og medlemmer av rådet. I tillegg mener vi det vil være behov for alternativ og tillegg til en veileder i form av muntlig opplæring. Dette kan for eksempel gjøres ved å spille inn videoer som kan vises til nye medlemmer i et ungdomsråd, i forbindelse med rekruttering av nye medlemmer, og ved større arrangementer.

I 2011 utarbeidet UngOrg (paraplyorganisasjonen for barne- og ungdomsorganisasjoner i Oslo) i samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet en veileder for sekretærer for ungdomsråd. I tillegg laget SUR en egen håndbok for medlemmer av ungdomsråd. SUR er nå, sammen med UngOrg, involvert i Bufdirs arbeid med å lage en ny veileder. Vi ønsker å uttrykke en bekymring over at det er bestemt at denne veilederen lages *før* forskriften er vedtatt. Det er veldig uheldig at arbeid som er tilknyttet høringer starter før fristen for å sende inn hørings svar har gått ut. Dette gir signal til ungdom om at muligheten for innspill og medvirkning er proforma og at det er en prosess som "man bare må ha". Dette kan få store konsekvenser for ungdoms engasjement.

Vi mener også at det ikke vil være tilstrekkelig med en statisk veileder for de nystartede ungdomsrådene. De vil komme til å trenge et velfungerende kompetansesenter som har kapasitet og kompetanse til å følge opp utfordringer ungdomsråd kan møte på i oppstartsfasen. Vi kommer tilbake til dette i slutten av hørings svaret.

Sammensetning og organisering av ungdomsrådet

SUR vil uttrykke bekymring over at det er foreslått at kommunestyret selv velger medlemmene i ungdomsrådet. Dette kan føre til en mer partipolitisk utvelgelse enn slik

det er i dag. Dette i tillegg til en bred definisjon av medvirkningsorgan for ungdom, kan føre til at ungdomsrådene ikke blir representative for ungdom i kommunen.

SUR synes det er viktig at medlemmene i rådet har en tilknytning til det stedet de sitter i ungdomsråd. Dette trenger likevel ikke bety at man må *bo* i bydelen eller kommunen der man sitter er representant. Det kan være at man går på skole i bydelen eller kommunen, men har bostedsadresse/folkeregistrert adresse i en annen kommune. Dette er viktig i en by som Oslo, der mange går på skole i en annen bydel enn de bor i, og i kommuner der det er mange borteboere som flytter fra kommunen sin for å gå på skole.

SUR ønsker tydelige føringer i forskriften på hva som menes med annet medvirkningsorgan for ungdom, hvis dette skal ha en annen praktisk funksjon enn et ordinært ungdomsråd. Det må ikke gis rom for at kommuner kan ha en annen form for medvirkningsorganet som ikke trenger å følge kravene i forskriften.

Hvilke saker skal og skal ikke ungdomsrådene ha ansvar for?

I forskriften legges det opp til at ungdomsrådene skal jobbe med saker som angår ungdom. At dette er et vidt mandat er fint da det ikke begrenser temaer ungdomsrådene kan jobbe med, da i praksis svært mange tema angår ungdom. SUR ønsker likevel at man skal legge inn at kommunene er nødt til å direkte vise til hvorfor en sak *ikke* berører barn og ungdom dersom de ikke ønsker at ungdomsrådet skal høres i en sak. Alle saker i en kommune som gjelder voksne, gjelder også ungdom. Da er det viktig at det er kommunens ansvar å vise til hvorfor en spesifikk sak *ikke* angår ungdom, og at det ikke er opp til ungdomsrådet å måtte kreve å høres i alle saker. En viktig forutsetning for at ungdomsrådet kan komme med gode og nyttige innspill er at de mottar saker i god tid. Vår erfaring, både i de lokale og det sentrale ungdomsrådet i Oslo, er at for mange saker blir oversendt som en formalitet, så sent i prosessen at ungdomsrådets innspill og innsigelser i praksis ikke har noe å si for videre behandling. Derfor er SUR glade for at forskriften har tydeliggjort at kommunestyret og fylkestinget skal etablere rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken.

Departementet tolker kommuneloven slik at kommunestyret ikke kan delegere vedtak til ungdomsråd. Dette vil blant annet bety at ungdomsrådene ikke lenger kan råde over og fordele midler til tiltak av og for unge i sitt nærområde. Å dele ut midler til ungdom i bydelen eller kommunen er i dag en av de største oppgavene som ungdomsrådene innehar, å miste denne oppgaven vil både være negativt for rådet, men også ungdom i området. Flere medlemmer av de lokale ungdomsrådene trekker fram at det at de deler ut midler fører til at ungdom har kjennskap til rådet, og derfor vet at de kan kontakte dem ved en annen anledning dersom de vil engasjere seg i ungdomsrådets arbeid. SUR skjønner at ungdomsrådene først og fremst skal være et rådgivende organ, men frykter å bli utelukkende en høringsinstans, og ikke et hjelpemiddel for ungdom, hvis muligheten til å dele ut midler forsvinner. Å dele ut midler er den eneste måten ungdomsrådet direkte kan hjelpe ungdom i bydelen sin på. I tillegg er disse midlene viktig for ungdom å kunne søke på, da det er lavterskel og en lite byråkratisk søknadsprosess, samtidig som de vet at de som behandler søknaden vet hva som rører seg blant ungdom. SUR ønsker at kommunestyrene fortsatt skal kunne gi rådene mandat til vedtak i enkelte saker.

Med det sagt mener vi at det er viktig at det å fordele midler ikke forblir ungdomsrådets eneste oppgave. I tillegg vil vi understreke at det er viktig at det foreligger gode regler og

retningslinjer for fordeling av midler, slik at rådene har et godt rammeverk for å gjøre en god jobb med å fordele midler.

I forslaget til forskriften står det at rådene kan ta opp saker på eget initiativ. SUR synes det er uklart om det menes at rådene kan ta opp saker i rådene eller i kommunestyrene på eget initiativ. SUR støtter at rådene skal ha muligheten til å fremme egne saker i kommunestyrene. Dette er en måte å gjøre politikerne oppmerksomme på utfordringer ungdom møter og hvordan ungdom ønsker å endre lokalsamfunnet sitt. I Oslo har man gjennom Ungdommens bystyremøte muligheten til å fremme fem forslag til Oslo bystyre, som de så behandler på samme måte som et representantforslag. Dette er en ordning flere bydeler har kopiert, og noe SUR mener at alle ungdomsråd i Norge burde ha muligheten til. Flere av de lokale ungdomsrådene i Oslo trekker også frem at ungdomsrådene automatisk burde ha talerett i bydelsutvalget i saker som angår ungdom.

Det er foreslått at rådene skal skrive en årsmelding til kommunestyret. SUR ønsker å understreke at det er viktig at denne meldingen også blir lagt frem muntlig for politikerne da det skaper en arena der ungdomsrådet og politikerne kan møtes, samt at det gjør at kommunestyret er nødt til å høre på ungdom.

Sentralt ungdomsråd

I høringsnotatet til forskriften blir det løftet et spørsmål om man burde ha et sentralt ungdomsråd i de tilfeller der man har lokale ungdomsråd i bydeler. Dette støtter SUR! Dette fungerer godt i Oslo og fører til at ungdommene i Oslo har en felles stemme inn mot politikere og administrasjon i kommunen. Dette gjør det også lettere for politikere og administrasjon å komme i kontakt med ungdom.

Å ha et sentralt ungdomsråd vil være aktuelt for andre kommuner enn Oslo fremover, da flere kommuner står overfor kommunesammenslåinger og ønsker å beholde ungdomsråd i de tidligere kommunene.

Sekretærer for ungdomsråd

I dag ser vi at sekretærene for ungdomsrådene ikke har nok kapasitet til å følge opp rådene i god nok grad. UngOrg arrangerte i september 2018 og januar 2019 samlinger for sekretærene for de lokale ungdomsrådene i Oslo. På disse samlingene ble ressurser tatt opp som en stor hindring for at sekretærene kan gjøre en så god jobb som de ønsker for ungdomsrådene. Mange har liten stillingsprosent satt av til rådet, andre har ikke noe definert tid og ressurser til ungdomsrådet, men har likevel ansvar for oppfølgingen. At ungdomsrådene ifølge forskriften skal gis tilstrekkelig sekretariatshjelp er lite konkret, og SUR håper derfor at det presiseres et minstekrav til stillingsprosent som kommunene må forholde seg til.

Med bakgrunn i SUR sitt eget arbeid, vil behandling av alle saker som angår ungdom kreve god bistand fra en sekretær. SUR ønsker også å påpeke at en sekretær for et ungdomsråd også må rådgi organets medlemmer på en annen måte enn det man vil gjøre for tilsvarende organer.

Nasjonalt ungdomsråd og nasjonalt kompetansesenter for ungdomsmedvirkning

SUR ønsker å benytte anledningen til å diskutere muligheten for opprettelse av et nasjonalt ungdomsråd og nasjonalt kompetansesenter for ungdomsmedvirkning. Dette er noe som har vært diskutert og arbeidet med i mange år. I 2010 arrangerte Barneombudet og UngOrg (som het BURO den gang) Ungdommens nasjonalforsamling (UNF) med

støtte fra Fritt ord. På samlingen, som gikk over tre dager, var 16 fylker representert. UNF kom frem til fem saker og nedsatte et arbeidspanel, som i året som fulgte jobbet med de fem sakene. Fra 2011 tok en prosjektgruppe på Stortinget over roret for prosjektet, og arrangerte Ungdommens storting i 2012 og 2013, før prosjektet ble avviklet. Motstanden prosjektet møtte gikk på at delegatene ikke ble valgt på en representativ måte, og at de ikke hadde forankring i demokratiske organ på kommune- og fylkesnivå. Med lovfestingen ugyldiggjøres nå disse argumentene, og SUR håper at man ser nytten av å ha et ungdomsmedvirkningsorgan som jobber opp mot stortinget.

Et annet ønske har lenge vært et nasjonalt kompetansesenter for barn og unges medbestemmelse. I dag stilles det mange krav til at barn og unge skal høres i ulike prosesser, men det er alt for liten kunnskap og kompetanse på hvordan dette gjøres på best mulig måte. Nå som det kreves at alle kommuner og fylkeskommuner over hele landet skal ha ungdomsråd løftes nok en gang behovet for et kompetansesenter der kommuner og fylkeskommuner som tidligere ikke har jobbet med dette kan innhente kunnskap og kompetanse. Det har tidligere blitt referert fra barne- og likestillingsdepartementet til at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har denne rollen og funksjonen, men SUR opplever ikke at Bufdir fungerer som kompetansesenter i dag.

Avslutningsvis vil vi si at vi opplever å ikke ha blitt godt nok inkludert i prosessen frem mot høringen. SUR deltok på et kontaktmøte hos BLD for ledere av medvirkningsorgan på fylkesnivå i november 2018. På møtet var også representanter fra KMD. Dette hadde ikke blitt annonsert på forhånd, så deltakerne hadde ikke forutsetning for å benytte anledningen til å gå i dialog om den da kommende høringen, og høringssaken ble knapt diskutert

Sentralt ungdomsråd i Oslo mener:

- Det må lages en veileder både for sekretærer og for medlemmer i ungdomsrådet
- Medlemmene av ungdomsrådet må ha tilknytning til stedet man sitter i råd, enten gjennom bosted eller skole
- Det må tydeliggjøres hva som menes med "annet medvirkningsorgan for ungdom"
- Ungdomsrådet må motta saker og informasjon tidlig i prosesser og i god tid før avgjørelser tas
- Ungdomsrådet skal ha delegert beslutningsmyndighet
- Ungdomsrådet skal ha talerett i bydelsutvalg eller kommunestyret og muligheten til å fremme forslag som skal behandles i bydelen eller bystyret
- Ungdomsrådet skal årlig legge frem årsmeldingen muntlig
- At alle byer som har ungdomsråd i bydeler også skal ha et sentralt ungdomsråd
- Forskriften må sette et minstekrav til stillingsprosent for sekretærer for ungdomsrådet
- Det må opprettes et nasjonalt ungdomsråd og et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsmedvirkning